

Руда Г. С.,

аспірант кафедри української мови, літератури
та методики навчанняГлухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка

ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ СТИЛІСТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті здійснено спробу визначити й проаналізувати основні принципи вивчення фоностилістики української мови в педагогічних закладах вищої освіти. Закцентовано увагу на реалізації загальнодидактичних, лінгводидактичних (методичних) та специфічних фоностилістичних принципів у формуванні фоностилістичної компетентності майбутніх учителів-словесників.

Ключові слова: фоностилістика, загальнодидактичні принципи, лінгводидактичні (методичні) принципи, специфічні принципи, фоностилістичні принципи.

Постановка проблеми. Професійна компетентність майбутнього вчителя української словесності є інтегрованим і багатофакторним процесом, структурними складниками якого є загальнопрофесійні та спеціальні професійні компетенції. У системі спеціальних виокремлюємо філологічну (лінгвістичну), компонентом якої є фоностилістична компетентність.

Роль фонетичних одиниць у знаковій системі мови є значущою в засвоєнні стилістичного потенціалу фонетичного матеріалу. Порушення нормативної вимови звуків, звукосполучень у потоці мовлення, зниження загального культурного рівня в професійному педагогічному мовленні негативно впливає як на освітній процес, так і на сферу відносин «вчитель – учень», що позначається й на статусі професії вчителя. Такий стан проблеми потребує особливого підходу до підготовки майбутніх учителів української мови і літератури щодо оволодіння ними професійним дискурсом, зокрема його фоностилістичними параметрами.

Студенти філологічних факультетів педагогічних закладів вищої освіти повинні володіти основами фоностилістики і вміти варіювати фонетичними засобами залежно від ситуації спілкування; уміти логічно й адекватно будувати систему вивчення сегментних і суперсегментних явищ української мови, опираючись на загальні знання про артикуляційну (фонетичну) базу; здійснювати фоностилістичний аналіз тексту, дискурсу; вправно оперувати екстралінгвістичними знаннями й уміннями щодо чинників вибору мовних засобів; володіти регіональними мовними варіантами, аналізувати говірковий та діалектний матеріал як основу, на базі якої сформувалися норми сучасної української літературної мови, і фоностилістичної зокрема.

Актуальність статті зумовлена тим, що для запровадження фоностилістики в навчальний процес ЗВО необхідне розроблення методики її навчання, невід'ємним складником якої є основні принципи, за допомогою яких можливе ефективне опанування цієї дисципліни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему формування фонетичної, фоностилістичної компетентностей ви-

вчали у своїх працях відомі українські вчені-методисти (З. Бакум, О. Біляєв, О. Блик, А. Богуш, Н. Босак, М. Вашуленко, Т. Донченко, С. Караман, В. Каліш, Г. Кузнецова, І. Кучеренко, Л. Мацько, В. Мельничайко, М. Пентиліук, В. Собко, Н. Тоцька та ін.) та закордонні дослідники (І. Головчанська, М. Джусупов, У. Кочеткова, Н. Мілютинська, М. Савінова та ін.).

Принципи навчання фонетики обґрунтовано в дослідженні З. Бакум, питання реалізації принципів навчання фоностилістики у формуванні мовної особистості знаходимо в працях Г. Глазкової [1; 2].

Метою статті є окреслення принципів вивчення фоностилістики, правильне методичне послуговування якими є основою формування фоностилістичної компетентності студентства як складника його загальної лінгводидактичної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомим є той факт, що підходить до навчання будь-якої дисципліни, визначення її мети і змісту, організаційних форм, методів, засобів і прийомів навчальної роботи ґрунтуються на **дидактичних принципах**. Нині класичними дидактичними визнано такі принципи: науковості навчання; історизму; проблемності; систематичності й послідовності; активності й самостійності в навчанні; свідомості; наочності; ґрунтовності; міцності засвоєння знань; набуття вмінь та навичок; доступності навчання; зв'язку теорії із практикою; урахування індивідуальних особливостей студентів у колективній роботі; оптимізації; гуманізації та демократизації тощо. Як зазначає А. Кузьмінський, на основі означених принципів розробляють принципи фахових методик, тобто відбувається певна конкретизація принципів вивчення окремих предметів. [3, с. 98].

З огляду на це, у сфері лінгводидактики предметні принципи номінуються як **методичні** – положення, що визначають як основні (загальні), так і другорядні (часткові, спеціальні) параметри процесу навчання цього предмета, а також найефективніші в конкретних умовах засоби досягнення дидактичної мети [6].

Питання щодо класифікації лінгводидактичних принципів простежуються в наукових доробках О. Біляєва, Є. Голобородько, Є. Дмитровського, Т. Донченко, О. Дудникова, В. Масальського, М. Пентиліук, К. Плиско, О. Текучова, Л. Федоренко й інших.

За спостереженнями Г. Глазкової, відомі методисти (С. Коток, Л. Кутенко, О. Лобчук, А. Супрун, М. Успенський, О. Хорошківська) звертали увагу на те, що лінгводидактичні принципи навчання уможливають оволодіння всіма розділами мови та взаємодіють із дидактичними принципами, які залежать від тих закономірностей, яким підпорядковуються механізми

мовлення й інтелекту, а також вони логічно випливають із тих законів, за якими функціонує й розвивається мовлення (виховуючого навчання засобами мови і мовлення, усвідомленості, систематичності занять мовою і повсякденного мовленнєвого спілкування, творчої активності тощо) [2, с. 46].

У загальній методиці лінгводидакти визначають принципи навчання української мови з різних позицій, з огляду на що укладено певну класифікацію принципів.

Безперечною є думка, що опанування курсу фоностилістики має ґрунтуватися як на загальнодидактичних, так і на лінгводидактичних принципах, які зумовлюють особливості її вивчення, детермінують зміст, сприяють доцільному вибору методів і прийомів засвоєння предмета, зокрема, формуванню фоностилістичної вправності.

З-поміж принципів навчання мови варто зазначити класифікацію, запропоновану М. Пентилюк, де системно представлено як дидактичні, так і лінгвометодичні принципи української мови. А саме: *загальнодидактичні* (традиційні: науковість, систематичність, послідовність, наступність, перспективність, зв'язок теорії із практикою, наочність, доступність, зв'язок навчання з вихованням; *сучасні*: гуманізація, гуманітаризація, єдність національного й загальнолюдського, розвивальний характер навчання, співтворчість, індивідуалізація і диференціація, оптимізація), та *лінгводидактичні* (загальнометодичні: взаємозалежність мови і мислення, екстралінгвістичний, функційний, міжпредметного та внутрішньопредметного зв'язку, зв'язок навчання двох (кількох) мов, нормативно-стилістичний, історичний, взаємозалежність усного і писемного мовлення; *специфічні* (рівневі): зв'язок вивчення мови з мовленнєвою діяльністю, вивчення мови на синтаксичній основі, зв'язок навчання пунктуації та виразного читання, зіставлення звуків і букв, лексико-синтаксичний, структурно-семантичний, структурно-словотвірний, парадигматичний, інтонаційний) [5, с. 47].

Безсумнівно, реалізація представлених традиційних та сучасних *загальнодидактичних* принципів сприятиме ефективному опануванню фоностилістики. Наприклад, дотримання принципу науковості є запорукою формування в студентів лінгвістичного світогляду, фоностилістичної ерудиції, креативного й творчого мислення; є основою здобуття студентами достовірних знань про фоностилітику як наукову систему, простеження її взаємозв'язків з іншими дисциплінами, галузями знань.

Цілісність фоностилістичної вправності майбутніх філологів полягає в послідовному й систематичному ознайомленні з основними фонетичними термінами, поняттями й явищами, звуковою будовою мови й аспектами вивчення звуків, фоностилістичним потенціалом звукових засобів, пов'язаних із семантизацією звукового складу. Це можливо завдяки поетапному вивченню студентством фахових курсів «Вступ до мовознавства», «Практикум з української мови», «Лінгвістичний аналіз художнього тексту», «Сучасна українська літературна мова», «Літературознавство», «Стилістика» та інших. Зазначене відображає принципи систематичності, послідовності й наступності в навчанні фоностилістики.

Принцип зв'язку теорії із практикою передбачає формування фоностилістичних умінь і навичок з оперттям на живе мовлення і на письмовий текст, а також застосування теоретичних знань у практиці читання, письма, усного мовлення, в оволодінні орфографією, орфоепією, культурою мовлення. Реалізація цього принципу забезпечується методом фонетико-стиліс-

тичних вправ (виразне читання текстів різних стилів, вправи на правильне наголошування слів, на виправлення порушень милозвучності української мови, редагування речень із недоцільним нагромадженням однакових звуків, складів, добір фонетичних варіантів та побудова з ними речень тощо).

Ефективним принципом оволодіння фоностилістичними знаннями є принцип наочності, який передбачає безпосередню роботу з текстом і дискурсом (читання, фоностилістичний аналіз, фоностилістичний експеримент тощо), обговорення мовленнєвих ситуацій в аудіо- і відеоформаті, що створює ефект «живого» звучання фонем та інтоном, дозволяє їх порівняти, простежити способи реалізації фонем у найрізноманітніших звуках.

Відповідно до нашого визначення, фоностилістика – це самостійна наука, що вивчає стилістичні можливості сегментних і суперсегментних фонетичних засобів, зумовлених лінгвістичними й екстралінгвістичними чинниками для фонетичної організації творів різних стилів мовлення; досліджує ефонічні характеристики української мови, а також явища поетичної фонетики. З огляду на зазначене, суттєвими для звукової стилістики є *лінгводидактичні* принципи, а саме: лінгвістичної усвідомленості, стилістичної диференціації, мовленнєво-поведінкових стратегій, а також *загальнометодичні*: взаємозалежності мови і мислення, екстралінгвістичний, функційності у відборі й оформленні мовного матеріалу, нормативно-стилістичний, взаємозалежності усного й писемного мовлення (за М. Пентилюк).

Принцип лінгвістичної усвідомленості розглядаємо як усвідомлене, продумане і ситуативно доцільне використання фоностилістичних засобів для вирішення професійних завдань.

Важливим принципом для формування фоностилістичної компетентності майбутнього вчителя-словесника є принцип стилістичної диференціації – урахування стилістично обумовлених рис педагогічного дискурсу, здатність до варіювання фоностилістичними засобами відповідно до комунікативної ситуації, стилю, жанру, типу мовлення.

Принцип мовленнєво-поведінкових стратегій ґрунтується на знаннях про культурні цінності, їх відображення в мовній поведінці. Цей принцип реалізується як на теоретичному рівні – це усвідомлення й обґрунтування мовленнєво-поведінкових стратегій, так і на практичному – моделювання й аналіз різних ситуацій, розроблення тренувальних вправ на рівні сприйняття, відтворення конкретних зразків, які формують вербальну основу освітнього процесу.

Реалізація принципу взаємозалежності мови і мислення обґрунтовується твердженням, що мислення нерозривно пов'язане з мовою та мовленням, тому кожна думка виникає і розвивається безпосередньо в слові, у формах мови, на основі фонетичної, граматичної будови висловлювання, стилістичних, фоностилістичних його особливостей. Майбутні філологи мають усвідомити, що формування й вираження думки повинно ґрунтуватися на функціонально-стилістичних можливостях мови на фонетичному рівні залежно від мети спілкування, змісту, типу мислення та комунікативних завдань.

Екстралінгвістичний принцип вивчення фоностилістики передбачає аналіз екстралінгвістичних чинників, що відіграють роль у формуванні думки, створенні текстів різних стилів, сприяють передачі змісту та відтінків висловлювання.

Об'єктом фонетичної стилістики є усне та писемне мовлення (фоностилістика розмовної мови і фоностилістика тексту),

тому принцип взаємозалежності усного й писемного мовлення є домінуючим у формуванні фоностилістичної компетентності майбутніх словесників. Уміння правильно вживати форми слів, дотримуватися засобів милозвучності, застосовувати ритмомелодійні засоби, послуговуватися фоностилістичним арсеналом мовних ресурсів, які характеризують кожний функціональний стиль на сегментному і суперсегментному рівнях є свідченням фоностилістичної вправності. Усне й писемне мовлення завжди мають відповідати темі, змісту інформації, ідеї, задуму мовця, ситуації та умовам спілкування, а також відображати ознаки певного стилю, підстилю, жанру, типу мовлення, що сприятиме ефективності мовного спілкування, сприймання й порозуміння.

У процесі навчання фоностилістиці варто, на нашу думку, зосередити увагу на загальнометодичних принципах, які запропоновано Л. Федоренко: увага до матерії мови (фізичний розвиток органів мовлення); розуміння мовних значень і одночасний розвиток лексичних і граматичних навичок; оцінка виразності мовлення (увага до виражальних засобів мовлення); розвиток мовного чуття (зокрема, фонетичного, відповідно до норм літературної мови); випереджальний розвиток усного мовлення; залежність темпів збагачення мовлення від ступеня досконалості структури мовленнєвих навичок [7, с. 18–30].

До переліку загальнометодичних принципів із формування фонетико-стилістичних умінь і навичок майбутніх учителів-словесників необхідно додати один із провідних принципів навчання мови – текстоцентризм. Як зауважує Г. Швець, робота з текстом забезпечує вивчення мовних одиниць і явищ не ізольовано, а у зв'язках один з одним (семантичних, граматичних, синтаксичних, стилістичних) [8, с. 147].

Дотримання цього принципу передбачає опанування фоностилістичними засобами на текстовій основі, засвоєння студентами мовних знань і формування фоностилістичної компетентності на основі текстів різних стилів, типів і жанрів мовлення, усвідомлення функцій сегментних і просодичних мовних одиниць у ньому, формування вмінь сприймати, відтворювати і створювати висловлювання.

Варто зазначити, що З. Бакум, досліджуючи принципи навчання фонетики, виокремлює також принцип її вивчення на текстовій основі. Науковець обґрунтовує реалізацію означеного принципу в таких напрямках: «текст є засобом пізнання мови як поліфункційного явища; навчання фонетики здійснюється на основі тексту як одиниці мови, завдяки якій відбувається пізнання фонетичних явищ і засобів, формується система фонетичних понять; текст виступає як мовленнєвий витвір, результат використання системи мови, оскільки на його засадах вивчається мова в дії, засвоюються закономірності функціонування фонетичних засобів у мовленні; текст – основний засіб оволодіння усними та писемними формами українського мовлення, оволодіння мовленнєвою діяльністю в усіх її видах (читання, говоріння, аудіювання, письмо); текст є засобом створення ситуацій, на основі яких здійснюється реальне спілкування.

Вищезазначене є актуальним для фоностилістики, оскільки це інтегральна наука, що виникла на перетині стилістики й фонетики. Тому важливо під час оволодіння курсом зі звукової стилістики урахування принципів вивчення її предметних складників (фонетики та стилістики). Йдеться про такі *специфічні* принципи: навчання фонетики у взаємозв'язку з орфоepією, графікою, орфографією, морфологією, синтаксисом,

пунктуацією; аналізу звука в морфемі; співвідношення між звуковим і писемним мовленням; урахування особливостей місцевої говірки; фізичного розвитку органів мовлення (за З. Бакум) [1, с. 136–137].

І. Олійник серед фонетичних принципів виділяє: опертя на усне мовлення й вироблення уваги до мовлення, що відповідає літературним нормам; правильне артикулювання звуків української мови; поєднання імітаційних шляхів засвоєння орфоepічних навичок зі свідомим засвоєнням норм літературного мовлення; урахування мовного слуху, удосконалення слухової пам'яті; тренування в зіставленні звукової оболонки слів, а також інтонаційної структури речень із їхньою графічною формою [4, с. 155].

На окрему увагу заслуговує дослідження Г. Глазкової, яка обґрунтовує значущість саме специфічних фоностилістичних принципів: принцип фоностилістичного аналізу тексту (урахування характерних особливостей на фонетичному рівні: інтонації, наголошеності/ненаголошеності голосних, наявності/відсутності стилістично маркованих фонетичних одиниць) та принцип доцільного використання стилістичних можливостей фонетичних одиниць, а також правил евфонії в мовленні [2, с. 50].

М. Пентиліук серед специфічних (рівневих) принципів вивчення української мови виокремлює такі: зв'язок вивчення мови з мовленнєвою діяльністю, вивчення мови на синтаксичній основі, зв'язок навчання пунктуації та виразного читання, зіставлення звуків і букв, лексико-синтаксичний, структурно-семантичний, структурно-словотвірний, парадигматичний, інтонаційний.

Серед означених спеціальних (рівневих) принципів варто виокремити ті, на яких безпосередньо має ґрунтуватися навчання фоностилістики, тобто *фоностилістичні принципи*: правильне артикулювання звуків української мови (передбачає роботу рухливих частин мовного апарату, способи вимови комплексу звуків у мовленнєвому потоці, що зумовлює його чіткість, членороздільність, виразність); навчання фоностилістики у взаємозв'язку з орфоepією, орфографією, морфологією, синтаксисом, пунктуацією (одиниці всіх мовних рівнів складаються з фонем, тому, «вивчаючи граматичне і лексичне значення слів, необхідно йти від їх фонетичної (звукової) структури, оскільки фонетична форма слова за своєю природою первинна» [1, с. 136]); принцип аналізу звука в морфемі (визначення звуків для утворення морфем, спостереження над позиційними чергуваннями сильних і слабких звуків); урахування особливостей місцевої говірки (послуговування цим принципом дасть можливість простежити територіальні мовні варіанти, відхилення від правил вимови нормативної української літературної мови, а також проаналізувати розвиток значень слів); принцип фоностилістичного аналізу тексту (реалізація цього принципу передбачає з'ясування специфіки звукової організації тексту залежно від стилю, жанру, типу мовлення; вивчення фонетичних одиниць на сегментному і просодичному рівнях як ефективних засобів кодування інформації, вираження основної думки і створення відповідного емоційно-експресивного забарвлення; визначення фоностилістичних засобів тексту, їхніх функцій; виявлення й обґрунтування фоносемантичних явищ, їхніх художньо-естетичних функцій; аналіз наявності/відсутності стилістично маркованих фонетичних одиниць); принцип доцільного використання стилістичних можливостей фонетичних одиниць, а також правил евфонії в мовленні (досліджен-

ня фонетичних засобів із погляду необхідності чи доцільності використання в тому чи іншому стилі мовлення чи комунікативній ситуації, специфіки відбору однотипних одиниць тощо; визначення звукових засобів милозвучності/немилозвучності текстової організації відповідно до стильової диференціації); вивчення мови на синтаксичній основі (принцип обґрунтовується тим, що синтаксичний рівень мовної системи найпоширеніше охоплює функціонування всіх мовних одиниць, окрім того, граматичні особливості мови варто вивчати, враховуючи її звукову структуру, оскільки вона є первинною); зв'язок навчання пунктуації й виразного читання й інтонаційний принципи (передбачають оволодіння студентством уміннями й навичками інтонувати різні за структурою, метою висловлювання, емоційно-експресивним забарвленням речення за допомогою просодичних елементів мови, членувати речення синтаксично, логічно й інтонаційно відповідно до комунікативного наміру, доречно користуватися логічним наголосом тощо); лексико-синтаксичний, структурно-семантичний, структурно-словотвірний принципи (є практичним підґрунтям для аналізу стилістичних функцій засобів фоностилістики, а саме: словесних (лексичних) і фразових повторів. Повтори є важливою умовою структурно-семантичної організації усного й писемного мовлення); парадигматичний (виявлення системи звукових одиниць (фоноваріантів), що входять до одного звукового категоріального ряду, наприклад, такі фонетико-стилістичні парадигми можуть мати однакове лексичне значення, а їх паралельне співіснування спричиняється історичними або діалектними умовами (*цей – сей, паспорт – папшорт, голос – глас*)).

Зазначимо також, що, окрім описаних вище принципів, у формуванні фоностилістичної компетентності майбутніх учителів-філологів треба виокремити: 1) *принцип кількісної характеристики фонематичного складу української мови*; 2) *принцип порівняльно-зіставного дослідження фоностилістичних особливостей української мови різних регіонів або фоностилістики декількох мов*.

На першому принципі ґрунтуються основні завдання фоностилістики, зокрема вивчення частоти вживання фонем, системи їх позицій у будові слів, словосполучень, речення, фрази й абзацу для різних стилів висловлювання; функції окремої фонемати, їх сполучуваність і співвідношення у стилістичних умовах висловлювання; найрізноманітніші поєднання фонем у словах і між словами в межах усієї мовної системи та створення їх емоційно-експресивних властивостей.

Сутність другого принципу полягає в дослідженні фонетико-фонологічних і стилістичних особливостей сегментного й суперсегментного рівнів однієї або декількох мов. На сегментному рівні – це вивчення стилістичних функцій фонем та їх варіантів, на суперсегментному – фонетичних змін наголосу, ритміко-інтонаційних особливостей.

Варто зауважити, що порівняльно-зіставний аспект фоностилістичних розвідок передбачає також своєрідний опис фонетичних засобів вираження стилістично маркованих мовних одиниць, що виявляються під час виникнення фоноваріантів слів, словосполучень, і з'ясування міжрегіональних чи міжмовних особливостей їх реалізації.

У сучасній українській літературній мові функціонують фоноваріанти слів, які є стилістично маркованими. Зважаючи на це, реалізація принципу передбачає аналіз і опис стилістично забарвлених фоноваріантів слів, словосполучень, фраз

відповідно до фонетичних модифікацій, до виявлення схожого й відмінного у визначенні функціонально-стилістичного діапазону фоноваріантів, а також кількісно-статистичного аналізу фоностилем відповідно до територіального розмежування або порівняно з іншою мовою.

Окрім того, цей принцип передбачає роботу з орфоепічним, тлумачним словниками та словником слів іншомовного походження, оскільки словники фіксують можливі фоностилеми відповідно до основних сфер функціонування, а також відображають особливості їх модифікацій залежно від історичного розвитку, територіальних особливостей, мови художніх творів, впливу іншої мови та мови певних соціальних угруповань. На підставі цього виокремлюють такі фоноваріанти слів, як: стилістично нейтральні, книжні, стилістично забарвлені, поетичні, розмовні, народно-розмовні, застарілі, спеціальні.

На нашу думку, запропонований принцип значно розширить спектр завдань під час опанування фонетичної стилістики майбутніми вчителями-словесниками, зокрема сприятиме глибшому розумінню стилістичних ресурсів фонетики на сегментному і просодичному рівнях, закономірностей їх функціонування в текстах різних стилів.

Висновки. Професійна компетентність майбутнього вчителя української словесності як складний і багатofакторний процес передбачає і виокремлення фоностилістичної компетентності, яка є одним зі складників лінгвістичної.

Організація вивчення фоностилістики в закладах вищої освіти студентами-філологами здійснюється на основі визначення, застосування й інтеграції основних загальнодидактичних і лінгводидактичних (методичних) принципів, дотримання яких – необхідна умова успіху професійної діяльності педагога з формування фоностилістичної компетентності майбутніх учителів української словесності.

Отже, ми з'ясували, що в навчанні фоностилістики варто керуватися загальнодидактичними принципами навчання мови (за М. Пентилюк) та специфічними (за З. Бакум, І. Олійником, Г. Глазковою, М. Пентилюк), а також визначеними нами (принцип кількісної характеристики фонематичного складу української мови; принцип порівняльно-зіставного дослідження фоностилістичних особливостей української мови різних регіонів або фоностилістики декількох мов).

Серед низки рівневих принципів нами виокремлено ті, що ефективно сприятимуть формуванню фоностилістичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури: правильне артикулювання звуків української мови; навчання фоностилістики у взаємозв'язку з орфоепією, орфографією, морфологією, синтаксисом, пунктуацією; принцип аналізу звука в морфемі; урахування особливостей місцевої говірки; принцип фоностилістичного аналізу тексту; принцип доцільного використання стилістичних можливостей фонетичних одиниць, а також правил евфонії в мовленні; вивчення мови на синтаксичній основі; зв'язок навчання пунктуації та виразного читання; інтонаційний принцип; лексико-синтаксичний, структурно-семантичний, структурно-словотвірний, парадигматичний принципи.

Перспективою подальших досліджень вважаємо добір методів і прийомів, розроблення завдань і вправ із вивчення фоностилістики, які ґрунтуватимуться на проаналізованих принципах.

Література:

1. Бакум З. Принципи навчання фонетики української мови. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2009. Вип. 3. С. 131–138.
2. Глазкова Г. Принципи навчання фоностилістики у формуванні мовної особистості. Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Педагогічні науки. 2010. № 22 (209). Ч. II. С. 46–50.
3. Кузьмінський А., Омеляненко В. Педагогіка: підручник. К.: Знання-Прес, 2003. 418 с.
4. Методика викладання української мови в середній школі: навч. посібн. / І. Олійник, В. Іваненко, Л. Рожило, О. Скорик; за ред. І. Олійника. 2-ге вид., переробл. і доп. К.: Вища школа, 1989. 439 с.
5. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах / С. Караман, О. Караман, О. Горошкіна та ін.; за ред. М. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2003. 302 с.
6. Принципи навчання української мови. URL: <https://studfiles.net/preview/5537864/page:8/>.
7. Федоренко Л. Принципы обучения русскому языку. М.: Просвещение, 1973. 160 с. С. 18–30.
8. Швець Г. Принцип текстоцентризму в навчанні української мови як іноземної. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2015. Випуск 11. С. 142–150.

Рудая Г. С. Принципы изучения фонетической стилистики украинского языка в педагогических учреждениях высшего образования

Аннотация. Статья посвящена определению и анализу принципов изучения фоностилистики в педагогических учреждениях высшего образования. Акцентировано внимание на реализации общедидактических, лингводидактических (методических) и специфических фоностилистических принципов в формировании фоностилистической компетентности будущих учителей-филологов.

Ключевые слова: фоностилистика, общедидактические принципы, лингводидактические (методические) принципы, специфические принципы, фоностилистические принципы.

Ruda H. The principles of studying phonostylistics of the Ukrainian language at pedagogical higher education institutions

Summary. The article deals with basic principles of studying phonostylistics at pedagogical higher education institutions. The peculiarities of general didactic principles, linguistic didactic (methodics) principles and specific phonostylistic principles in forming future teachers-philologists' phonostylistics competence are analyzed in the paper.

Key words: phonostylistics, general didactic principles, linguistic didactic principles, specific principles, phonostylistics principles.